

Cella

Quinta Cella.

Quipositio quinte cellule hec est. discipul⁹ hodie a preceptore suo in quintaz introducit cellam. In cuius primo latere tota terra velut filua vel stabulū depicta erat: in qua non erat nisi aiālia mortalia. In ei⁹ tñ pre oriē tali mons erat pulcerrim⁹ et altissimus/ ad instar fructuosissimi orti atq; pulcerrimi: super quem deus hominē creatur immisit atq; instituit. In secundo latere homo sic ibidē constitutus deābulauit: post paululū vero dormiuit. et ipso dormiente facta est mulier ex ei⁹ latere: quos ambos creatos deceptis pens: inducēs ad pcepti trāsgressionē. In scio latere post pōictam trāsgressionē erubescētes: folijs verēda cooperiebant: et a quoddā gladiū vfarilē habentē extrusi: misere viuebāt In quarto latere tandē ad locū formationis Ade venientes: inueterati morte defecerunt. Cui discipulus. Cur hec prima hystoria genesis conspicit? Tunc magister ita respōdit. Hec pierura mortis naturalis designat causam atq; originē. ¶ Primū latua

Pictura itaq; primi lateris designat totū mundū: stabulum vel filua deputatū aiālibus irrationalibus. S; mons iste significat paradīsum terrestre: qui locus homini deputatus fuit āte lapsum. Extra quem paradīsum deus hominē creauit. Quia summa bonitas volēs bonū suū pūmunicare alijs: fecit creaturaz rōnalem: que summū bonū intelligeret: intelligendo amaret: amando possideret: possidēdo beata esset. Fecit autē deus primum hominē formādo corpus ei⁹: per misteriu; angeloz. de limo tre: in agro damasceno. et inspirauit in faciē ei⁹ spiraculū vite. i. aiām creauit: quā corpi facto vniuit. hic creat⁹ fuit rōne sapiens: vita innocēs: dñio potēs. In pma sui institutiōe datum fuerat diuinit⁹ quoddā supnaturalē donū qd non recepit vt singularis psona: s; quoddā principiū toti⁹ huāne nature. vt scz ab eo diriuaret⁹ in posteros. ita q; sui cōditiōe

erat { impasibilis
tranquillus
immortalis

Inde de prima cōditiōe scz impassibilitate dicit magister senten. xix. dis. secūdi allegādo Ysidorū. Si homo in

Quinta

paradiso viveret: nec ignis eum ureret: nec aqua mergeret: nec aeris absentia suffocaret: nec omnia que nocent mortalibus impeditirent. unde et **Aug⁹** xiiij. libro de ciuitate dei. ca. xxvj. **N**ulus interius morbus: nullus ictus metuebat extrinsecus. **S**uauis in corpore sanitas erat: in animo tota tranquillitas. **E**t quousque nulla dos corporis gloriofi competere poterat corpori non gloriofo: corpus vero primorum parentum non erat gloriofum: quia corpus efficitur gloriofum per redubantiam anime beate: et anima parentum primorum non erat gloriofa: et impassibilitas secundum theologos xlix. dist. quarti. **D**os est glorificatorum corporum ergo etc. **I**n impassibilitas secundum scotum dist. xix. secundi libri sumitur dupliciter. prima priuans potentiam et actum patiendi: et hec dos est corporum glorificatorum que nec patiuntur nec pati possunt. et hec non fuit in primis parentibus. **Q**uedam vero est impassibilitas que priuat actum et non potentiam: et hec non est dos. ista fuit in hominibus conditis: quoniam licet possent pati: tamen quod diu diuinum seruassent imperium nunquam passi fuissent. partim secundum sanctum **T**homas per propriam rationem per quam poterat vitare nocua: partim per diuinam prouidentiam que sic ipsum tuebatur ut nichil ei occurreret ex improviso a quo ledere. **A**ctus ergo cuiuscumque agentis contrarij in corpore hominis fuisset impeditus: ne illud lederet a potentia dei. **I**psa equidem potentia suspendit vim ignis ut non offenderet tres pueros in camino **D**anielis iij. **A**gnetem in martyrio. **I**ohannem in dolio: qui omnes illesi abierunt. **S**ecundo de tranquillitate. vivebat enim in quiete absque aliquo penali labore. **N**on erat enim opus fodere terram: serere campos: plantare vineas: edificare domos: et similia. cuncti omnes alie creature inferiores obediebant. **E**t quis dicat **G**enesis ij. **Q**ui deus posuit eum in paradiso voluptatis ut operaretur: ergo ad laborem? **R**espondit **Aug⁹** super **G**en. quod operatio illa non laboriosa: non tediosa: sed solaciofa et delectabilis erat. qualis nunc esse solet in hijs qui plantulas quasdam irrigant: aut flores colligunt. **T**ercia conditio vite hominis fuit immortalitatis: erat enim absolute homo ab obligatione mortis: cuius anima indissolubiler corpori inbesset atque inesset. **U**nde **Aug⁹** in questionibus noni

et veteris testamēti **D**eus inquit hominē fecit ut q̄d diu nō peccaret immortalitate vigeret. Si autē diceret quō poterat corp⁹ illud ex elemētis contrarijs positū indissolubile pmanere: cū cōpositū ex contrarijs naturaliter sit dissolubile: quia 6^m **A**uicennam **C**ontraria semper appetūt ire in regiones contrarias. **R**esponder scūs **T**homas in prima pte q. xcviij. **Q**uod aliquid potest esse incorruptibile tripliciter. vno mō ex pte materiē: eo scz q nō habet materiā sicut angel⁹. vel habet materiā que nō est in potentia nisi ad vnā formam: sicut corpus celeste. et hoc dicitur incorruptibile scōm naturā. **A**lio mō dicit aliquid incorruptibile ex parte forme: quia scz rei corporali inheret aliqua dispositio per quā totalit̄ a corruptione phibet. et hoc dicit incorruptibile scōm gloriā. quia vt dicit **A**ug⁹ in eplā ad **D**ioscorum. **T**am potenti natura fecit deus animā: vt eius beatitudine redūdet in corpus plenitudo sanitatis et incorruptionis vigor. **T**ercio mō dicit aliquid incorruptibile ex parte cause efficiētis et hoc modo in statu innocētie fuisset incorruptibilis hō et immortalis. quia s̄m **A**ugustinū in de q̄stionib⁹ noui et veteris testamēti. **I**mmortalis illa erat 6^m vni quādam supnaturalē in aiā residētē: non autē per aliquā dispōnem corp⁹ inherētē: ita q mors et corruptio homini nō nocuisset: qz de⁹ ita statuerat. fiebat ordo iusticie: vt sicut anima dñō suo: ita corpus ei obediret. dicit **A**ugustinus in li. de bap. par. **D**ic homo factus extra paradisu: et in eo positus. qz 6^m doct. sc̄m **L**ocus ille cōpetebat incorruptioni: quam habuit homo in statu innocētie. **I**ncorruptio autē illa non erat homini ex sua natura: sed ex supnaturali dono. vt ex hoc imputaret gratie dei et non hūane nature: de⁹ hominē extra paradisu fecit: et postea ipsum in paradiso posuit: vt habitaret ibi toto tpe aiālis vite: post quā adeptur spūalē vitam transferendus esset in celū. ¶ **D**ic locus paradisi terrestis p̄mē datur a tribus precipue: quia maxime temperat̄ie locus: nullęqz tempestates ibi: dueqz sunt ibi hyemes/due estates. **S**ecundo est arboribus optimis replet⁹: florib⁹ et herbis pulcerrim⁹: 6^m **D**amascenū. nullū quoqz animalū ibi fuit. **T**ercio fluij ibi erat pulcerrim⁹: de quo q̄tuor fluij emanauerūt. **D**ic hō po

Quinta

scius est ut custodiret illum: scz ne perderet p peccatū. ¶ **Secundum latus.** ¶ In secūdo latere habet quō homo creat⁹ et in eo positus diluculo. i. mane obdormiuit non quidez scdm ali quos realit: sed dispōne diuina. nam dicit **I**mmisit dñs soporem in adā. ¶ **Sed querit** quare de⁹ seminā creauerat dormiente **Adā.** **Rñdet** 6^m magistrū sentē. dis. xviij. secūdi libri. priō ut vir non sentiret dolorē in costē subtractiōe. secūdo ut de⁹ suam potentiā oñderet: cum lat⁹ hōis dormiētis apuit: et ipsum a soporis quiete non suscitauit. tercio ut pfluxio sacramentoz de latere xpī prefigureret. **Nec** igit^r de sola costa **Adē** sine alicuius materie additione formata: et multiplicata virtute diuina: ad totius mulieris formationē euasit. sicut factū fuit de quinqz panibus multiplicatis: ad saturationē multozū: dat^r ei in socias: et formata fuit in paradiso in quo erat triplex gen⁹ lignoz. quoddam ad sustentationē vite/per nutrimentū. quoddaz ad pbatōnem obediētie: sicut lignū sciētie boni et mali. quoddā ad imortalitatem. **De** hijs a deo datū fuit duplex preceptū: primū affirmatiuū. **Benij.** **Ex** omni ligno paradisi comedere. secunduz negatiuū. **De** ligno ar sciētie ne comedas. **In**uidēs ergo dyabolus felicitati primi hōis: in specie serpentis mulierē tanq^m fragiliorem aggredit^r. **Quaz** cum dubitantē in respōsione cernerz: fortius instat: et vincēs eā etiā virū illa mediāte deciecit: et cōtra preceptū negatiuū fecerūt. **Quib⁹** dictū erat quocunqz die ex eo comederitis morte moriemini. i. morti obligati eritis: vel incurretis mortis reatū. **In** quib⁹ peccauerūt et penaz ad posteros miserūt. ¶ **Sed** dubitat^r hic utrū gula erat principale vicium primozū parentū. **Rñdet** 6^m **Thomā** ij. scrip. dis. xxij. ar. j. **Q^d** fuit supbia: quia inobediētia et ptemp^t pcepti superioris ex supbia causat^r: sed homo fuit inobediēs pcepto. ergo zc. unde **Aug⁹** ad **Orosiū**: homo elat⁹ supbia/suasione serpentis obediens: precepta dei pēpsit. **Oro** quo sciēdū q^d bonitas et dulcedo fruct⁹ non fuit motiuū primū ad peccanduz: sed suasio serpentis dicentis **A**perient^r oculi vestri et eritis sicut dii. et iō primū peccatū eozū erat supbia: et postea gula iōe dirinata. **Cuius** supbia fuit in hoc q^d inordinare appetijt similitudinē dei: quā

tum ad scientiā boni et mali principalit. scđo vero appetijt simi-
 litudinē quātum ad potentiā. vt scz v̄tute pprie nature operare
 tur ad beatitudinē psequendā. ¶ Dubitat hic q̄re pctm̄ primi
 parentis fuit remediabile: nō at pctm̄ āgeli? R̄nt **Thōs** iij scrip.
 dif. j. arti. ij. **E**o p̄mo q̄ hō peccauit alio suggerēte: nō at angel⁹
 scđo q̄ oēs illi ad quos corruptio peccati primi hōis deuenire
 debebat/nondū erāt in actu: sed in v̄tute tñ. **E**t iō nō decebat
 rōne diuine iusticie/vt priusq̄ essent vltimā dānationez recipe-
 rent. sicut omnes angeli actu existentes: p̄prio arbitrio pecca-
 uerunt. **T**ercio rōne diuine misericordie: q̄z tota humana natu-
 ra lapsa erat in vno peccāte/non aut tota natura angelica. et iō
 magis indecēs erat vt būana natura tota relinqueret sub dam-
 natione/q̄ de natura angelica que non tota corruerat. **N**oc p̄-
 terea peccatū primorū parentū simplicit̄ non fuit grau⁹ pecca-
 tum alijs peccatis būanis/sed scđm qd. sic p̄z. **N**am 6^m peccati
 speciem peccatū eorū non fuit grauius alijs peccatis būanis. q̄z
 maior superbia est qua deus negat vel blasphemat: q̄ ea qua
 quis inordinate appetit similitudinē dei. qualis fuit peccatū p̄-
 morum parentū. sed scđm conditionē personarū peccātūz: pec-
 catum illud habuit maximā grauitatē propter p̄fectionē status
 ipsorum. **E**rant enim in summo aut perfectissimo statu: et ideo
 scđm **Thomā** grauissime peccauerūt. ¶ **T**erciū lat⁹ ¶ **I**n-
 ficio latere trāsgressiōne p̄siderātes verēda tegebāt/et extrusi ex-
 plabāt. **P**ro quo sciendū q̄ pene primis parētib⁹ p̄p̄t̄ t̄isgres-
 sionem infligēte sunt. vñ vna notat̄ in huius celle tercio latere: q̄
 dicit̄ residentie exclusio. ¶ **S**ed cui⁹ paradysus terrestris sit lo-
 cus peccato perpetrato/inaccessibilis: **E**t primi parētes tā be-
 niter in eodem fuerūt/cur secūdo die deus eū creauit? **R**espō-
 detur q̄ seruit hōi ad documentū: q̄uis non ad vsuz. **P**riō res-
 cognoscens se tali loco priuatū: et in hūc tetrū carcerē atq̄ lacri-
 marū vallē: ad quā de hoc loco oēs miserie fluxerūt de tr̄sum:
 se humiliet. **S**ecūdo dum per ea que corporaliter in illo para-
 diso sunt. s. iocūda et deliriosa: instruitur de hijs que p̄nient ad
 paradysum celestem. **C**orporaliter vero non est homini p̄ces-
 sus ad hunc paradysum terrestrē/qñ vult. quia ibi cherubimz

Quinta

gladius versatilis ad custodiā ligni vite posita sunt. vt dī **Beñ**
 iij. vbi nō ad lram q locus paradisi est inaccessibil' prop' vebe-
 mentiam estus in locis intermedijs/ex propinquitate solis. et
 hoc signatur per flāmeum gladiū/qui versatilis dicit' prop' pro-
 prietatem motus circularis/huiusmodi estus causantis. Et sit
 per cherubin: quia vt dicit **Aug**° xj. sup **Beñ** ad lram. per an-
 gelicū ministeriū credit' illic esse quedā ignea custodia. **Nā** mo-
 tus corporalis creature disponit' ministerio āgeloz. hec **Tho.**
 vbi s. in solu. qnti argumēti. ¶ **Quartū** lar°. ¶ **In** qnto la-
 tere filis fact° est nobis mortal' **Adā** z **Eua**/q inueterati dese-
 cerunt. vbi nōtur alia pena/q est vite pūatio/vel mortis icursio.
Pro quo sciendū q aliq pena seu defect° ex pctō psequit' duo-
 bus modis. vno mō per se. s. per modū pene taxate a iudice. **A-**
lio mō p accis. s. cū defect° psequit' penā. sicut vbi grā **Aliquis**
 pro culpa sua excecatur. ecce pena taxata a iudice respectu tal' cul-
 pe **Sz** q cadit in viā excecatus/ista pena sequitur per accidēs
 ex prima pena. **Sic** a simili pena taxata pro pctō primoz parē-
 tum/ proportionabiliter respondēs peccato fuit subtractio be-
 neficij/quo rectitudo z humane nature integritas cōseruabat'
Defectus āt consequēs subtractionē diuini bñficii/ fuit mors.
 z alie penalitates pntis vite. hec **Tho.** i° z q. lxxxiij. arti. pmo
 circa solu. qnti argumēti. ¶ **Sz** dubitat' quis sit actor mortis?
Respondet q mors pōt dupliciter cōsiderari. **Vno** modo scdm q
 mors est quoddā malum humane nature / et sic mors non est a
 deo vt ab auctore. **Ita** dicit' **Sapientie** primo. **Deus** mortez
 non fecit. sed est quidā defectus incidēs ex culpa humana. **A-**
lio modo mors potest cōsiderari scdm q habet quandam ratio-
 nem boni. s. vt est quedā iusta pena: z sic est a deo. **Alii** **Aug**°.
Deus inquit non est actor mortis/ nisi inquantū est pena. **Ibi**
 dem in solu. qnti arg. **Cur** etenim pchdolo: luim° z nos mor-
 tis penā q actu non fuim° nec peccauimus? **Rñdet** q pceptū
 predictū vt pfatū est nō erat datū **Adē** inqūatū hōi idiuinduo:
 s. inqūatū ipse erat pncipiūz būane nature. **Natura** em būana
 tō fuit in pnis pntib° **Sicut** in semie vtralis tō arbor. viciūz g
 seminis diceret' etiā arboris. **Sicut** ergo fluius viciat' in fōte

fructus in semine: panes decocti et infecti in pasta: ciuitas in bur-
gimastro et opidi rectoribus. sic posteritas in origine. quoniam quan-
do ad adam peccauit totam naturam corripuit. que corrupta non nisi fili-
os generat corruptos et mortales. Quod deplagens prophe-
ta psalmus xlvij. ait. Non cum in honore esset non intellexit. et. ubi ran-
gitur triplex dedecus propter honorem homini datum in sua creatione.
Primus honor fuit. quod creatus erat ad ymaginem dei secundum mentem
vel intellectum. ut dicit glossa. Contra quod dicit non intellexit. scilicet suam
dignitatem quod intellectu vigeret. vel non intellexit unde cecidit/ ut
doleat. et quo vadat ut timeat. Secundus honor quod data est ei po-
testas super irrationalia. contra quod dicit comparatus est iumentis insipi-
entibus. glossa. amissa ratione/ non intellexit. ideo comparatus est iumē-
tis insipientibus. Tercius honor quod ad similitudinem dei factus est
in bonitate. quia in gratia factus fuit. propter quod dicit similis factus
est illis. scilicet vita non in natura. Quem visum in eodem psalmo bis posuit.
quia huius consideratione dolore super dolore addit. vel bis repetit/
prattēti reddamur/ quid suum aut quo vadimus. Igitur bene di-
citur ad Corinthios xij. peccatum in mundum per hominem intra-
uit: et sic apparet causa mortis prima. Ex huius igitur historie con-
sideratione reddimur utiles ad bene moriendum: peccataque pre-
cauendum: **Ad**

vitandam prauam societatem
scilicet celandam peccati excusationem
considerandam dei seueritatem

¶ De primo ait Ambro-
sius de pe. dist. ij. Adam cum
inuentus est solus/ non est pri-

uaricatus. quia mens eius adherebat deo. Sed recepta socie-
tate eue transgressa est mandatum. nam illa praua effecta ad inobedi-
entiam dei virum adduxit. sua suasionem deuictum: non carnali concu-
piscencia que adhuc non vigeat/ sed quadam familiaritate amici/
cie. qua fit frequenter inter homines ut offendant deum/ ne contristetur
amicus. ¶ Secundo est exemplum timendi et cauendi excusationes in
peccatis. perpetrata enim culpa deus misericors vocauit eos di-
cens. Adam ubi es? ut persistens peccatum suum et accusantibus in doli-
geret. Dicit beatus Gregorius in moralibus. Sed quia hoc facere
recusarunt: excusantes se alter in alterum culpam retorquentes: vir in
mulierem/ mulier in serpentem/ ad extremum etiam deus inculpam in

Sexta

sunt. quia et sociam ipse dedit: et serpentē ipse creauit. ideo iusto dei iudicio factū est vt de paradiso eiicerent in mundū/cūz omni posteritate sua laboribus et crūnis repleti: vsqz ad verticem. De tercio homo ex huius cōsideratione multū inducit ad obseruantia mandatorū dei/et obedientia cum timore. Si enī ruine in celo/ruine in paradiso: non pepercit deus. quid erit in terra? Si angelus primus in tanta excellentia gratie sublimatus: Si primus homo in tanta virtute et perfectione decoratus: lapsus est: Quis quātecunqz sanctitatis existat: tāte audacie et temeritatis est: vt non timeat de lapsu suo. cum concept⁹ in peccatis et natus sit: et cuncta cogitatio prona sit ad malū ab adoleſcentia sua. Adam inquit scriptura exēpluz ab adoleſcētia mea Nec premeditando Dispone domui tue qz morieris tu et non viues.

¶ Sexta Cella.

Deinde discipulus a preceptore suo in sextam cellam introducit: In qua vidit picturā de angelis/ qui sunt conseruatores vite nostre/ et mortis prolongatores. Ingressus itaqz vidit limpidissimum locū angelis subtilissimis ple- num: vbi iocūdiſsimā vitam ducebāt. viditqz et asperit illud bellum Michaelis cum dracone Apocal. xij. et suis. luciferūqz deuinci ab angelis bonis. In secundo latere vidit inferiores celos: mobiles scz orbes: quibus et elemētis/ plantis/ inanimatis creaturis/ insuper opibus/ ciuitatibus/ et regionibus/ se ingerebant angeli. In tercio latere iam angeli boni vniā patriam/ ciuitatē/ congregationē: atqz iam vnum hominē diuersis plagis afflixerunt. In quarto latere varij homines iam nati iam procedentes in vita: iamqz vitam egrediētes: angelū vnu et plures habebāt custodientes. atqz nunc gaudētes/ nunc contristati videbantur angeli. Ex quibus inquit preceptor habes lateribus/ de angelis qui in ecclesia triūphanti ciues sunt et conſortes beatorū. in ecclesia dei ministri/ et custodes nostri: et multipliciter in p̄muni et in particulari nos adiuuant. viuendo/ progrediendo/ et moriendo. ¶ Primum latus. ¶ In primo inquit latere habes quō angeli creati sunt in illo preclarissi